

Vidiki etičnega poslovanja

Vesna Škedelj

Fakulteta za organizacijske študije v Novem mestu, Novi trg 8, 8000 Novo mesto, Slovenija
vesna.skedelj@gmail.com

Povzetek:

RV: Uporaba koncepta poslovne etike in družbene odgovornosti gospodarskih družb nujna in tudi dolgoročno gospodarsko donosna.

Namen: Cilj članka je opredeliti poslovno etiko kot dejavnika konkurenčne prednosti gospodarskih družb.

Metoda: Analiza člankov iz Zbornika 22. foruma odličnost in mojstrstva, Otočec in revije za univerzalno odličnost.

Rezultati: Opredeliti poslovno etiko kot dejavnika konkurenčne prednosti gospodarskih družb. Ugotoviti dejavnike poslovne etike, družbene odgovornosti in neetičnega poslovanja.

Organizacija: Kakšen je vpliv raziskave na menedžerje in organizacijo oz. prakso

Družba: Boljša poslovna etika in družbena odgovornost pripomore boljšemu poslovanju organizacij.

Originalnost: Drugačen pogled na tematiko in iskanju rešitev.

Ključne besede: Etika poslovanja, družbena odgovornost, neetično poslovanje

Tipologija COBISS: 1.04 strokovno-pregledni članek

1 Uvod

Etika je pomembna za učinkovito poslovanje. Visoka etična raven je pomembna v gospodarstvu in družbi, saj lahko le tako gradimo zaupanje v poslovne partnerje in se izognemo dvomom, ali jim lahko zaupamo ali ne. Etika je pomembna za podjetje kot skupnost ljudi, tu je pomemben občutek, da zaposleni delajo v organizaciji, ki jo drugi spoštujejo ter ravna prav. V takšnem primeru smo ponosni na podjetje, to pa poveča pripadnost, ustvarjalnost in pripravljenost na trdo delo. Etično ravnanje se pričakuje od vodstva lastnikov, poslovnih partnerjev. Pojavljajo se tudi vlagatelji, ki so pripravljeni investirati le v podjetja etično nespornih dejavnosti. Etično ravnanje pričakuje družba, tako na lokalni kot na globalni ravni. V nasprotnem primeru se lahko zgodi, da se zmanjša uspešnost poslovanja.

Otoška rastoča strategija univerzalne odličnosti in mojstrstva temelji na petih temeljnih gradnikih: vzgoja, izobraževanje in vseživljenjsko učenje, sproščanje človekovih ustvarjalnih potencialov, družbeno odgovorno sonaravno delovanje, usmerjenost v samo preseganje in dosežke in etičnost razmišljanja in delovanja. Slednje je v zadnjem času zelo aktualno, morda zato ker so začeli zavedati lastnih napak in želimo svojim zanamcem zapustiti tudi dobre vrline.

Namen raziskovanja je pokazati, da je uporaba koncepta poslovne etike in družbene odgovornosti gospodarskih družb nujna in tudi dolgoročno gospodarsko donosna. Cilj članka je opredeliti poslovno etiko kot dejavnika konkurenčne prednosti gospodarskih družb.

Ugotoviti dejavnike poslovne etike, družbene odgovornosti in neetičnega poslovanja. Pokazati, da poslovna etika in morala preprečujeta neustrezno ravnanje družb in ugotoviti potrebo po razvijanju novih meril in orodij poslovne uspešnosti.

2 Teoretična izhodišča

Etična vprašanja in dileme so večinoma sporne, ker se ukvarjajo z razločevanjem med dobrim in slabim. Meja med dobrim in slabim pa je očitna le na prvi pogled. Podjetja se morajo prilagoditi etičnim zahtevam časa, sicer je lahko njihova legitimnost ogrožena. Etiko bi bilo v podjetju potrebno povezati tudi z drugimi področji, predvsem tistimi, ki so v povezavi z družbeno odgovornostjo. Etiko kot tudi družbeno odgovornost je potrebno dejansko uvesti v podjetje in ne le informirati zaposlenih. Za izboljšanje etičnosti in s tem družbene odgovornosti so na voljo različni pristopi, vendar managerji in podjetniki, ki dajejo dober zgled, lahko pripomorejo h gradnji pozitivne etične klime v podjetju.

Poslovna etika obsega

Možina poslovno etiko ali etiko menedžmenta proučuje moralo, moralna načela in moralno odločanje kakor tudi kriterije in postopke za etično odločanje menedžerjev. Morala menedžmenta je nabor normativnih pravil za odločanje kot so kodeks, standardi, ki narekujejo, kako naj menedžer ukrepa, kadar gre za koristi, pravice in dolžnosti do samega sebe, zaposlenih v organizaciji kot tudi do okolja, v katerem deluje organizacija (Možina, 2002, str. 3).

- **Poslovna etika v okolju organizacije** – zadeva razmerja organizacije s poslovnimi partnerji in konkurenti; gre za družbeno odgovornost menedžmenta, ki vključuje odnose z drugimi posamezniki, skupinami in organizacijami v okolju (Možina, 2002, str. 3).
- **Poslovna etika znotraj organizacije** – obsega razmerja menedžerjev z vsemi sodelavci v organizaciji, kar vključuje pogoje dela in osebni razvoj, nagrajevanje, soupravljanje (Možina, 2002, str. 3).
- **Poslovna etika in osebna etika** – moralnost zasebnega življenja menedžerjev oz. njihova osebna etika pomembno vpliva na oblikovanje poslovne etike v organizaciji, ki mora upoštevati interese in vrednote ter različne osebne etike posameznikov v organizaciji (Možina, 2002, str. 3).

Izboljšanje poslovne etike organizacij

Mulej in Potočan menita, da je pomembno izboljšati poslovno etiko na različne načine in z delovanjem na različnih hierarhično-organizacijskih ravneh družbe. Na poslovno etiko je mogoče v največji meri vplivati na ravni organizacije. V literaturi in poslovni praksi poznajo dve temeljni možnosti za izboljšanje. Organizacija lahko na različne načine poskuša vplivati na:

1. Povečanje etičnosti udeležencev organizacije kot celote. Prva je sposobnosti udeležencev za etično delovanje (ki je odvisna predvsem od osebnih veščin) in njihove

namere etično delovati in se vesti (ki je odvisna od vrednot, moči in zaupanja). Pri tem lahko organizacija uporabi različne rešitve, npr. organizacijsko socializacijo, izobraževanje, usposabljanje. (Mulej, Potočan, 2012, str. 6).

2. Oblikovanje/izboljšanje možnosti za etičnost delovanja organizacije. Pri tem lahko organizacija uporabi različne rešitve, kot so npr. jasni opisi del in nalog, priročniki in organizacijski predpisi, usmeritve in obrazci za vrednotenje dela, formalne in neformalne organizacijske in/ali etične strukture, etični kodeksi. (Mulej, Potočan, 2012, str. 6).

Hkrati je za izboljšanje poslovne etike nujno zagotoviti ustrezno okolje in mehanizme, ki bodo organizacije podpirali ali spodbujali pri razvoju njihove poslovne etike. Z vidika okolja so možne različne rešitve. Najpogosteje omenjajo kot možne rešitve strokovno okolje. Pri tem je treba izpostaviti predvsem razvoj in večjo skrb za ohranjanje ustrezne ravni profesionalne etike kot sestavine poslovne etike. V tem okviru bi morala predvsem različna interesna in profesionalna združenja povečati prizadevanja za razvoj etičnih sposobnosti in namer svojih članov. Hkrati bi morala različna interesna in profesionalna združenja v večji meri uporabiti institucionalne instrumente, s katerimi bi lahko usmerjala svoje člane v zeleno etično vedenje. Tako bi morala združenja tudi bolj proaktivno delovati v smeri zagotavljanja ustrezne profesionalne etike z oblikovanjem takšnih etičnih meril in sodil, ki bodo podpirala in spodbujala zeleno etičnost vedenja članov (Mulej, Potočan, 2012, str. 6).

Hkrati pa bi bile potrebne tudi spremembe na ravni družbenega okolja, ki bi v večji meri podpirale in usmerjale delovanje organizacij v resnično etično delovanje organizacij. Pri tem je treba izpostaviti razvoj ustreznih vrednot na vseh ravneh in področjih družbe, ki bi podpirale etično vedenje in delovanje. Osrednjo vlogo pri tem imajo seveda družina, kolegi, oblikovalci javnega menja in vzgojno-izobraževalne ustanove, ki lahko najbolj vplivajo na razvoj vrednot (Mulej, Potočan, 2012), str. 6).

Mulej in Potočan menita, da bi morala družba, tudi s pravnimi sredstvi in pospeševanjem družbene odgovornosti dosledno skrbeti, da bi uporabljali vse razvite mehanizme za dosledno spoštovanje dogovorjenih in/ali zakonsko določenih kriterijev, kako naj delujejo in ravnajo vsi člani družbe. V tem okviru bi bilo smiselno tudi dopolniti zakonodajo, da bi čim več dobrih etičnih praks preoblikovali v ustrezne pravne standarde (Mulej, Potočan, 2012, str. 6).

Etika in zakonski okviri

Etično ravnanje ne sovпада preprosto z zakoni, ki veljajo v določeni družbi; zakoni in etika so sicer povezani, vendar se razlikujejo. Seveda ne more biti etično ravnanje, s katerim kršimo zakone in druga pravila v družbi. Pozitivni vidik ravnanja opisuje ravno etika, ki nam pomaga oblikovati naše dejavnosti na načine, da dosegamo svoje cilje in hkrati cilje drugih, da lahko dosegamo boljše življenje. Razmerje med zakoni in etiko lahko prikažemo na naslednje načine. (Glas, 2002, str. 4). Opiranje na zakonske rešitve se sreča z nekaj težavami:

- **dvoumnost, nejasnost:** zakoni in druga regulativa so le prvi korak v določanju, kaj je in kaj ni zakonito: zakoni so pogosto sorazmerno splošni, zato omogočajo različne razlage, ki postanejo jasne šele s podzakonskimi akti ali konkretnimi rabsodbami, ki postanejo precedens za podobne primere; uresničevanje zakonov v posamičnem primeru je odvisno tudi od sodnikov, porote, spretnosti odvetnikov, olajševalnih in oteževalnih okoliščin (Glas, 2002, str. 4).
- **spremembe zakonodaje:** zakoni niso statični, lahko se spreminjajo v spremenjenih družbenih okoliščinah; dobra zakonodaja ne posega v preteklo ravnanje, praviloma ni retroaktivna, vendar ni izključena uvedba revizij lastninjenja podjetij (Glas, 2002, str. 5).
- **reaktivnost in nasprotja:** ko razmišljamo o zakonskih rešitvah v določenem primeru gre običajno za reakcijo na situacijo, ki se nam zdi problematična; to načelno ni dobra rešitev, bolje je razviti proaktivno strategijo, s katero želimo preprečiti spore z lastniki in vnaprej ponuditi obojestransko ugodne rešitve (Glas, 2002, str. 5).

Vodenje z odličnostjo (management by excellence) je nov model vodenja v gospodarstvu in tudi na drugih področjih družbenega življenja. Ponuja na sožitje odnosov, ki si prizadeva za razvoj, sožitje in zadovoljstvo vseh dejavnikov družbe (Bukovec, 2010 str. 6-7).

Raziskovalne teze:

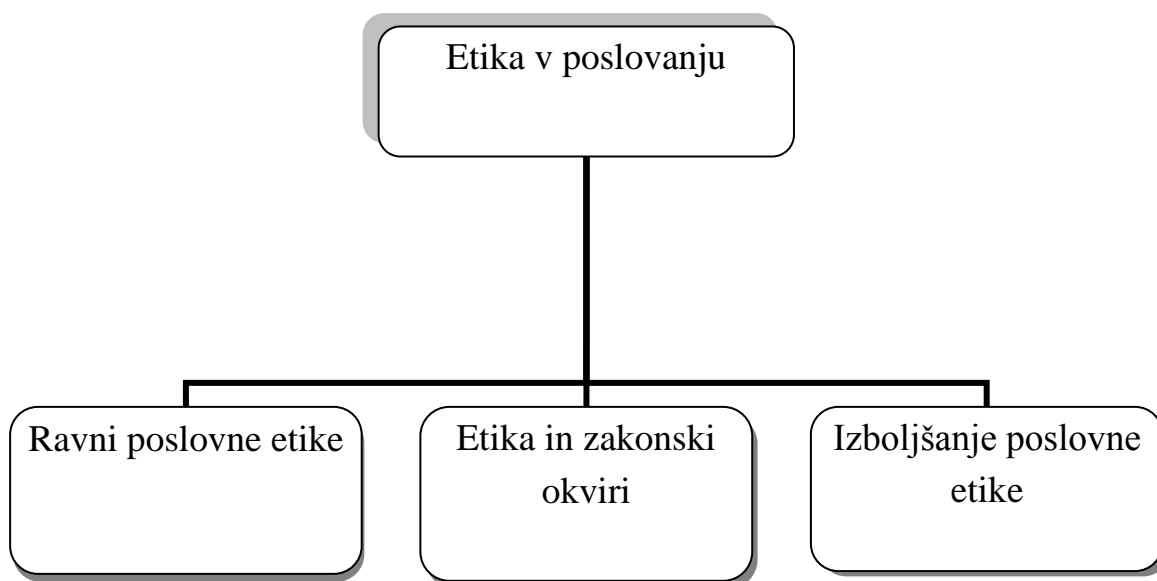
- V sodobni gospodarski praksi postajajo poslovna etika, morala in družbena odgovornost dejavniki poslovne uspešnosti gospodarskih družb.
- Preučevanje trenda razvoja poslovno etičnega odločanja in družbeno odgovornega poslovanja.

3 Metoda

3.1 Zbiranje podatkov

Za potrebe članka sem preučila stališča člankov iz zbornika 22. foruma odličnosti in mojstrstva Otočec 2010 in članka iz revije RUO ter nekaterih drugih člankov in knjig tujih in domačih avtorjev. Pri raziskovanju teoretičnih okvirov teme se preučila vlogo in pomen poslovne etike, družbene odgovornosti in neetičnega poslovanja na dolgoročno uspešnost poslovanja gospodarskih družb. Ker je veliko takih člankov, ki pišejo o etiki poslovanja in družbeni odgovornosti, smo se omejili na zgolj članke iz zbornika 22. foruma odličnosti in mojstrstva 2010, ker bomo lažje pridobili zelene podatke. Iz pridobljenih podatkov smo v strjeni obliki izpostavili najpomembnejše ugotovitve, ki odgovarjajo na raziskovalno vprašanje.

3.2 Model raziskave

Slika 1: Model raziskave

Kiauta navaja, da za večjo moralnost in s tem večjo družbeno odgovornost je potrebno novo razsvetljenje. Pojem »razsvetljenje« se v človeški družbi pojavlja v ponavljajočih se obdobjih. Tedaj v družbi prevlada nek nov pogled, ki »razsvetli« področja, ki se jih družba, zaradi monopolov nekih prepričanj, do tedaj ni zavedala in upoštevala več. (Kiauta, 2010 str. 147-162).

4 Rezultati

Velik poudarek vseh člankov je potreba sodobnega poslovnega človeka po poslovni etiki, pri doseganju odličnosti v praksi vsakdanjega gospodarskega življenja. Predstaviti in pojasnit so nam, kako je poslovna etika v teoriji kot v praksi pri nas sramežljivo vstopala kot potreba posameznikov in skupin v obrambi lastne integritete in javnega dobra pred navalom neetičnega obnašanja na vseh področjih družbenega življenja. Pod vplivom razvitih družb se poslovna etika pri nas najprej uveljavi kot izbirni predmet na poslovnih šolah pod vplivom posameznih razumnikov, medijev in z vstopom civilne družbe v obliki kodeksov. Naše poslovno okolje je posnemalo uvajanje kodeksov poslovne morale, ki so prihajali kot zahodni modni trend Vendar takšna razlaganje poslovne morale ni bilo primerno, ker ni prihajala iz notranje potreb organizacije Tako so nastali neprimerni kodeksi, kot nekakšna mešanica med pravili družbe, bontona in pravnih aktov. Zaradi procesov privatizacije in globalne recesije, smo v zadnjem času v prepričanju po potrebi poslovne etike. Jelovac (2010, str. 95-97) v članku navaja potrebo po uveljavljanju strategije izpolnjevanja, ki jo zastavljajo kodeksi poslovne morale in kulturnega dialekta. Vendar meni, da v praksi vsakdanjega življenja ne bo zaživela brez tega zastavimo celovit strateški program. Ta bi zajemal družbo v razponu od šolstva, znanosti, kulture, medijev, civilne družbe do gospodarstva. Namesto moralnega

pridiganja se zavzema za vzgojo nove generacije odgovornih in avtonomnih posameznikov, ki bi morali ponotranjiti vrline, vrednote in maksime človeka dostojnega razmišljanja in delovanja. Tako bo poslovna morala prispevala k utrjevanju organizacijske družbe in razvoju duhovne sposobnosti ljudi, ki vplivajo na poslovno kulturo.

V članku poslovna etika kot nujni pogoj odličnost Jelovac (2010, str. 87-88) predstavi raziskavo z namenom, da ugotovimo kakšno je stanje na tem področju pri nas. V obdobju oktober -december 2009 so izvedli empirično raziskavo o vrednotah in integriteti v zasebnem in javnem sektorju. Vzorec zajema 400 naključno izbranih managerjev iz obeh sektorjev. Respondenti so bili med ostalim naprošeni, da razvrstijo 20 organizacijskih vrednot, povzetih iz panorame vrednot, ki sta jih van der Wal in Huberts uporabila v svoji empirični raziskavi, izpeljani na Nizozemskem leta 2005. Gre za naslednje vrednote: odgovornost, kolegialnost, predanost, uspešnost, učinkovitost, strokovnost, poštenost, nepristranskost, nepodkupljivost, inovativnost, zakonitost, poslušnost, dobičkonosnost, zanesljivost, odzivnost, samoizpolnitev, uslužnost, družbena pravičnost, trajnostni razvoj in transparentnost. Iz nabora vseh naštetih vrednot je bilo potrebno na lestvici od 1 -5 razvrstiti pet vrednot, ki se po oceni anketirancev trenutno uporabljajo pri njihovem odločanju in delovanju.

Tabela 1: Največkrat uporabljene vrednote pri poslovanju.

Uporabljene vrednote pri poslovanju	
Zasebni sektor	Javni sektor
1. Odgovornost	1. Odgovornost
2. Strokovnost	2. Strokovnost
3. Poštenost	3. Zakonitost
4. Uspešnost	4. Poštenost
5. Učinkovitost	5. Učinkovitost

Potem so bili naprošeni, da še enkrat razvrstijo vrednote iz istega nabora na lestvici od 1 -5, vendar z vidika zaželenosti. Spraševali smo jih, katere vrednote bi pravzaprav morale biti najpomembnejše za doseganje ciljev organizacije.

Tabela 2: Vrednote z vidika zaželenosti pri poslovanju.

Vrednote z vidika zaželenosti pri poslovanju	
Zasebni sektor	Javni sektor
1. Odgovornost	1. Odgovornost
2. Strokovnost	2. Strokovnost
3. Poštenost	3. Zakonitost
4. Učinkovitost	4. Poštenost
5. Uspešnost	5. Učinkovitost

Jelovac navaja, da rezultati, ki smo jih dobili so indikativni. V zasebnem sektorju so se na prvih petih mestih glede trenutnega stanja znašle: odgovornost, strokovnost, poštenost, uspešnost in učinkovitost. lestvici zaželenih so prve tri ostale na enakih mestih, učinkovitost in uspešnost pa sta zamenjali mesta. Ugotovili smo, da se v javnem sektorju popolnoma ujemata trenutno in zaželeno stanje. Namreč - odgovornost, strokovnost, zakonitost, poštenost in učinkovitost so zasedle enaka mesta. Če bi posplošili rezultate naše raziskave, ki je opravljena na reprezentativnem vzorcu, bi prišli do ugotovitve o tem, da signifikantne razlike med stvarnostjo in idealom sploh ni. Kako pojasniti takšno stanje? Navedba rezultatov brez razprave.

Etična raziskovanja so se usmerila tako na zasebni, kot tudi na javni sektor. Vprašanja kvalitete uslug javne uprave v spreminjajočem se svetu so postala bistvenega pomena za delovanje in razvoj sodobne družbe (Lawton, 2004, str. 231 -243; Lawton in Doig, 2006, str. 11 -33, Žurga, 2007, str. 45 -63). Božič in Hadžimulić v prispevku ugotavljata etičnost dela v državni upravi, da je kakovost življenja povezana s stopnjo etičnosti v družbi, ta pa s stopnjo uresničevanja človekovih pravic in odgovornosti. Med tistim, kar predpisi izrecno prepovedujejo, in tistim, kar izrecno dovoljujejo, je obširno sivo področje, kjer se lahko dogaja, kar sicer ni prepovedano, vendar tudi ni moralno. Na vseh nivojih javne uprave mora biti zato ravnanje strokovno, profesionalno, zakonito, enakopravno, vljudno, odprto, pošteno do javnosti, spoštljivo, ekonomično, učinkovito in pregledno. Z vidika političnega upravljanja je pomembna etika politikov, ki so temeljni dejavniki upravljanja države, visok nivo etičnih standardov pa se pričakuje tudi od javnih uslužbencev, ki pri tem sodelujejo. Sedanja kriza je priložnost za ponovni premislek o odnosu do dela, sodelavcev in delovnega okolja, zlasti z ravni upravnega menedžmenta, da bi državna uprava približala storitve dejanskim potrebam uporabnikov.

Kušič je na 22 forumu odličnosti in mojstrstva predstavil zdravilišče Radenci kot dober primer odličnosti in poslovne etike. Vodstvo Zdravilišča Radenci ima jasno opredeljeno vizijo in poslanstvo. Zavedamo se pomena vlaganja v kakovost dela in procesov. Že leta 1996 smo se odločili za uskladitev svojega delovanja v skladu s sistemom vodenja kakovosti po standardu ISO 9001, pozneje pa še po ISO 14001, OHSAS, modelu Poslovne odličnosti, metodi 20 ključev in standardu ISO 22000. Družba ima jasno opredeljeno Politiko kakovosti, Okoljsko politiko, Politiko varnosti in zdravja pri delu in Politiko varnosti živil. Podjetje ima v Etičnem kodeksu zelo natančno opredeljene vrste odnosov in sicer: odnos do gostov, do poslovnih partnerjev, sodelavcev, nadrejenih, do dela in do družbe. Tako je etični kodeks skupek dogovorjenih pravil in standardov osnovne hotelske etike, ki predpisuje način izvedbe storitev in delovnih postopkov, ki olajšujejo delo, zvišujejo učinkovitost ter vzdržujejo in izboljšujejo medsebojne odnose in kakovost storitev. Uporablja 5 osnovnih načel medsebojnega vedenja: načelo medsebojne pomoči, poklicne vestnosti, spoštovanja dogovorov, vzajemne strpnosti in spoštovanja osebnosti. V sklopu odnosa do dela posebej poudarjamo odnos do delovnih sredstev, skrb za okolje, skrbno uporabo materialov,

odkrivanje in odpravljanje napak, osebno urejenost in pravila obnašanja na delovnem mestu (Kušič, 2010 str. 169-184).

Valj navaja pojma etika in korupcije, ki sta ključna za obravnavano tematiko, sta neločljivo povezana pri čemer je korupcija odvisna od etičnih vrednot v družbi – na lokalni in državni ravni. Korupcija je splošen izraz za vsa tisa pravno in moralno sporna dejanja, ki se navezujejo na zlorabo moči, oblasti in pooblastil. Korupcija je pojav, ki ogroža demokratične vrednote, vladavino prava, slabi ali negira moralne vrednote družbe, človekove pravice ter ogroža socialne in ekonomske možnosti razvoja posameznika, stabilnost demokratičnih institucij ter v večina držav predstavlja resen gospodarski in političen problem.

Neetično delovanje je globalni problem. Najdeno ga vsepovsod, še posebej v nerazvitem svetu ali v državah ki so v razvoju, kamor uvrščamo tudi Indijo, Zavedati se moramo problema poceni delovne sile in etičnih vrednot, ki so velik problem takih držav. Rajput je dejal, da obstajajo štirje glavne točke, ki neposredno oblikujejo upravljanje družbe. To so: (1) etika in podjetniška kultura, (2) notranje lastništvo in nadzor, (3), trgi, (4) zakoni in predpisi ter njihovo izvrševanje. Jasno je, da na upravljanje podjetja vplivajo tudi lastni atributi in trdno institucionalno okolje. Z visokimi etičnimi vrednotami lahko dosežemo zmanjšanje stroškov, visok standard ter bolj trajnostno korporativno upravljanje. To se izvaja v podjetjih, ki imajo jasno določene etične smernice in vzpostavijo dobre komunikacijske poti z vsem zaposlenim osebjem, zato taka podjetja dosegajo dodano vrednost organizacije z vsemi člani. Zavedati se moramo, da se organizacijska kultura začne z osebnimi vrednotami vodstva. Na žalost, je v Indiji ena glavnih težav nizek etični standard poslovanja in pomanjkanje ustrezne korporacijske kulture. Zato je za Indijo danes in za njen prihodnji razvoj nujno potrebno izboljšanje korporativnega upravljanja. Kar je spoznala tudi indijska vlada in meni, da je dobro upravljanje podjetij pomembno za izboljšanje konkurenčnosti in privabljanje mednarodnega kapitala. Menijo, da z boljšim upravljanjem podjetij lahko zmanjšajo stroške in tako podjetja postanejo bolj konkurenčna na svetovnem trgu in izpolnjujejo svoje družbeno odgovornost. (Rajput, 2015)

5 Razprava

Analiza člankov je pokazala, da se v Sloveniji v velik interes in zanimanje za etiko in moralo v poslovanju gospodarskih družb. Pogojen je z globalizacijskimi procesi, hitrim razvojem strategije, ter povečanju vloge gospodarstva v celotnem družbenem razvoju. Za urejanje odnosov med gospodarskimi družbami imajo pomembno vlogo dobri poslovni običaji, ki se izražajo kot standardi poslovne morale in predstavljajo pomemben element poslovne etike. V zadnjih desetih letih se že dobro uveljavlja koncept družbene odgovornosti. Družbena odgovornost nima enakega pomena za gospodarske družbe, kot dobri poslovni običaji, ki se oblikujejo kot standardi morale v bolj konkurenčnem okolju in se sklicujejo na njih zakoni. Družbeno odgovornost razumemo kot etično delovanje gospodarske družbe v javno korist.

Raziskava ki jo je predstavil Jelovac v članku poslovna etika kot nujen pogoj odličnosti ne pusti ravnodušnega nobenega poznavalca stroke. Dobljeni rezultati se nekako ne ujemajo s

pričakovanimi. Poraja se novo vprašanje ali ljudje ob poplavi vseh informacij na področju poslovanja in etike, ki so nam na dosegu roke, podzavestno ne ločino med željami in dejanskim stanje. Če bi bila etika poslovanja tako na visokem nivoju, nebi govorili o krizi vrednot.

Menim in s tem potrjujem tezo o sodobni gospodarski praksi, da etika, morala in družbena odgovornost. postajajo dejavniki poslovne uspešnosti gospodarskih družb. Potrjujem tudi tezo o preučevanju trenda razvoja poslovno etičnega odločanja in družbeno odgovornega poslovanja. Narejeno je veliko raziskav na področju etičnega poslovanja in podatki kažejo, da večina velikih gospodarskih družb, pri svojih strategijah razvoja, kot pomembne dejavnike navajajo in izvajajo tudi etiko poslovanja. Zavedati se moramo, da je etika v poslovanju in odločanju, le eden od gradnikov, ki vplivajo na uspešnost podjetja. Pomembno je družbi predstavljati primere dobre prakse, saj s tem dajemo dobro sliko vsakemu posamezniku in mu dajemo občutek, da ljudje še vedno spoštujejo dobre vrline tako podjetij kot posameznikov.

6 Zaključek

Slovenske organizacije pogosto oblikujejo poslovno etiko, ki odstopa od relativno dobro razvite in normativno določene gospodarske etike. Vendar je večina znanih problemov poslovne etike v slovenskih organizacijah v zadnjih letih posledica neupoštevanja dogovorjene gospodarske etike. Vzrokov za takšno stanje je veliko in jih tudi ni mogoče enostavno preseči. Pri tem je treba izpostaviti vsaj naslednja vprašanja. V slovenski družbi ne obstaja soglasje o želenih vrednotah oz. vrednotnem sistemu (Mulej, Potočan, 2012 str. 6).

Npr. uspešno menedžersko lastninjenje podjetja javnost obravnava predvsem kot etično dejanje. Hkrati pa se neuspešni menedžerski prevzem podjetja v večini primerov označuje kot nekaj neetičnega. Isto velja tudi za pravno legalno in poslovno legitimno selitev proizvodnje podjetja v tujino. Z vidika javnosti, ker želi dobro živeti tu, je takšna selitev pogosto označena kot neetična, čeprav v razmerah globalne ekonomije lahko pomeni edino možnost za preživetje številnih podjetij. Treba pa je izpostaviti tudi potrebo, da bi (ponovno) vzpostavili zavest o medsebojni povezanosti in soodvisnosti vseh članov družbe in to na vseh ravneh njenega delovanja (Mulej, Potočan, 2012, str. 7).

Etika je nujen pogoj za obstoj in razvoj vsake družbe in vseh subjektov njenega delovanja. Trajnostni razvoj in družbena odgovornost sta načina, ki nam lahko omogočita preživetje in nadaljnji razvoj, pri čemer ima poslovna etika organizacij osrednjo vlogo pri njunem doseganju.

Reference

1. Bekič, M. (2013) Kako doseči kakovost poslovanja v podjetju-pregledni članek. *Revija za univerzalno odličnost* (str.1-9.) Novo mesto, Fakulteta za organizacijske študije v Novem mestu
2. Božič, L., Hanžimulić, N. (2010) Etičnost upravnega dela kot gradnik strategije upravljanja upravne enote Krško. . V Bukovec B (ur.), 22.forum odličnosti in mojstrstva Otočec 2010: Etičnost razmišljanja in delovanja pri uveljavljanju strategij univerzalne odličnosti in mojstrstva, Slovenija, Otočec, 20 in 21. Maj 2010 ,(str.117-146), Novo mesto, Fakulteta za organizacijske študije v Novem mestu
3. Bukovec, B. (2010) Otoška rastoča strategija univerzalne odličnosti in mojstrstva. 20. Maj 2010 (str.6-7) Novo mesto, Fakulteta za organizacijske študije v Novem mestu
4. Glas, M (2002) Management-Nova znanja nov uspeh. *Poslovna etika-Združenje nadzornikov Slovenije*. (str. 1-20) Pridobljeno na http://www.zdruzenje-n.s.si/db/doc/upl/glas__poslovna_etika.pdf
5. Jalovac, D. (2010) Poslovna etika kot nujni pogoj odličnosti. V Bukovec B (ur.), 22.forum odličnosti in mojstrstva Otočec 2010: Etičnost razmišljanja in delovanja pri uveljavljanju strategij univerzalne odličnosti in mojstrstva, Slovenija, Otočec, 20 in 21. Maj 2010 ,(str.83-99), Novo mesto, Fakulteta za organizacijske študije v Novem mestu
6. Kiauta, M. (2010) Etika in družbena odgovorno delovanje. . V Bukovec B (ur.), 22.forum odličnosti in mojstrstva Otočec 2010: Etičnost razmišljanja in delovanja pri uveljavljanju strategij univerzalne odličnosti in mojstrstva, Slovenija, Otočec, 20 in 21. Maj 2010 ,(str.147-162), Novo mesto, Fakulteta za organizacijske študije v Novem mestu
7. Kučič, M. (2010) Odličnost in etika v Zdraviliščih Radenci. . V Bukovec B (ur.), 22.forum odličnosti in mojstrstva Otočec 2010: Etičnost razmišljanja in delovanja pri uveljavljanju strategij univerzalne odličnosti in mojstrstva, Slovenija, Otočec, 20 in 21. Maj 2010 ,(str.169-184), Novo mesto, Fakulteta za organizacijske študije v Novem mestu
8. Rajput, N. (2015) Shareholder types, corporate governance and firm performance: An anecdote from Indian corporate sector. *Asian journal of finance & accounting*
9. Možina, S. (2002) Management - Nova znanja za uspeh, Didakta, (srt. 1-8).
10. Mulej, M., Potočar, V. (2012). Dileme poslovne Etike v Sloveniji. Pridobljeno na: http://www.sinteza.co/wp-content/uploads/2012/06/p-Mulej_Poto%C4%8Dan-Poslovna-etika-v-Sloveniji-aa.pdf
11. Mulej, M., Potočar, V. (2012). Stanje poslovne etike v Sloveniji. Pridobljeno na <http://www.sinteza.co/wp-content/uploads/2012/02/Posvet1-gradivaa-M.Mulej-in-V.Poto%C4%8Dan-vse.pdf>
12. Vlaj; S. (2007) Upravljanje slovenskih občin in javna etika. *Mednarodnega inštituta za bližnjevzhodne in balkanske študije (IFIMES)*

Vesna Škedelj (1981) je diplomirala na Biotehniški fakulteti v Ljubljani. Od leta 2011 je zaposlena v Krki d.d. v sektorju za proizvodnjo zdravil.

Abstract:

Title Aspects of ethical business

RQ: Using the concept of business ethics and corporate social responsibility are necessary and also long-term economic profitable.

Purpose: The aim of this paper is to define business ethics as a driver of competitive advantage of companies.

Method: Analysis of Papers from the Proceedings 22 Forum excellence and mastery, Otočec and magazines for universal excellence.

Results:

Define business ethics as a factor of competitive advantage of companies. Identify the factors of business ethics, corporate social responsibility and unethical business.

Organization:

What is the impact of research managers and the organization or practice

Society: Better Business Ethics and Corporate Social Responsibility help better business organizations.

Originality: Another way to look at the issue and find a solution.

Keywords: Business ethics 1, corporate social 2, responsibility 3, unethical business 4